

vergadering **C36**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 25 oktober 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhâl Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van de regelgeving inzake bestuurlijke handhaving – 144 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhâl Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de extra middelen voor de justitiehuzen door de stijgende levensduurte – 347 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhâl Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de optimalisering van de werking van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges – 366 (2022-2023)	11
VRAAG OM UITLEG van Jeroen Tiebout aan Zuhâl Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het criminaliteitsplatform – 392 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Jeroen Tiebout aan Zuhâl Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over milieu-misdrijven – 394 (2022-2023)	14
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de door Vlaamse Regering gebruikte deflator in de begroting en de houdbaarheid daarvan – 304 (2022-2023)	17
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de samenstelling, agenda en werkzaamheden van het schuldcomité – 344 (2022-2023)	22

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitrol van de regelgeving inzake bestuurlijke handhaving – 144 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Voorzitter, minister, we zijn als fractie deze week zeer actief geweest inzake het aantal vragen. Mijn vraag gaat over de uitrol van regelgeving inzake bestuurlijke handhaving.

Onlangs heeft de Federale Regering een akkoord bereikt over het wetsontwerp Bestuurlijke Handhaving. Het wetsontwerp zou de oprichting van een Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen voorzien, de zogenaamde DIOB, de bestuurlijke verzegeling en de bestuurlijke dwangsom. Lokale besturen en het Vlaamse niveau waren hiervoor reeds lang vragende partij.

Het is van groot belang dat we vooruitgang boeken met de DIOB-regelgeving en de cruciale informatie-uitwisseling om georganiseerde en ondermijnende misdaad aan te pakken. In dit parlement heb ik er steeds voor gepleit om deze problematiek op een effectieve en gecoördineerde manier aan te pakken. Ik vind het immers enorm belangrijk dat onze lokale besturen de nodige instrumenten kunnen gebruiken om malafide zaken aan te pakken. Op Vlaams niveau zetten we hier proactief op in door onder andere de oprichting van het Vlaams bestuurlijk sanctieregister. Omdat alle initiatieven in het kader van bestuurlijke handhaving staan of vallen met informatiedoorstroming tussen de verschillende niveaus, is het dan ook hoog tijd om een doorbraak te realiseren over de samenwerkingsakkoorden voor die informatie-uitwisseling.

Minister, kunt u toelichting geven bij de laatste stand van zaken omtrent de Vlaamse regelgeving inzake de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad? Kunt u toelichting geven over de laatste stand van zaken omtrent de federale DIOB-regelgeving? Wanneer hebt u hierover voor het laatst contact gehad met het federale niveau? Hoever staat de onderhandeling omtrent de samenwerkingsakkoorden tussen het Vlaamse en het federale niveau voor de cruciale informatie-uitwisseling? En kunt u ook toelichting geven over de uitrol van het Vlaams bestuurlijk sanctieregister?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, het federale wetsontwerp werd vorige maand goedgekeurd door de federale ministerraad en het wordt nu voor advies voorgelegd aan de Raad van State en de Gegevensbeschermingsautoriteit. Vlaanderen werd, na herhaaldelijk aandringen, voor de zomer slechts één keer uitgenodigd voor overleg op basis van een voorlopige tekst, maar de mogelijkheid tot opmerkingen of wijzigingen was er nauwelijks. Men liet weten dat men de voordelen voor samenwerken wel inzag, maar dat gesprekken tot samenwerkingsakkoorden pas na de goedkeuring van de federale wettekst besproken konden worden. Verder werden we niet meer op de hoogte gebracht.

Ik heb de teksten na goedkeuring laten onderzoeken, en het lijkt erop dat de federale regering hier haar bevoegdheid te buiten gaat. De federale overheid beroept zich op haar algemene bevoegdheid inzake het veiligheidsbeleid om in te breken in de gewestelijke vergunningenbevoegdheden, wat enkel mogelijk is als bepaalde grenzen in acht worden genomen. De vraag rijst dus of het wetsontwerp niet te ver gaat en het de uitoefening van de gewestbevoegdheden niet deels onmogelijk maakt. Door het invoeren van een stelsel van vestigings- en uitbatingsvergunningen dat zijn

rechtsgrond krijgt via de wettekst in combinatie met een gemeentelijk politiereglement en dat geënt wordt boven op de bestaande vergunningenstelsels, wordt de bevoegdheid van de Vlaamse overheid inzake handelsvestigingen, ruimtelijke ordening, milieu enzovoort ingeperkt, zo niet onmogelijk gemaakt. De federale DIOB-regeling ondersteunt dus geenszins de uitoefening van de regionale bevoegdheden, zoals dit omgekeerd wel het geval is. Het gewest en de gemeenschap kunnen en willen een beleid ontwikkelen met betrekking tot ondermijnende criminaliteit als onderdeel van onder andere het vergunningenbeleid, waarmee het globale veiligheidsbeleid mee wordt ondersteund.

Samengevat, denk ik dat we kunnen zeggen dat het wetsontwerp op het eerste gezicht toch wel een bevoegdheidsoverschrijding inhoudt. Het gevaar hiervan is natuurlijk dat die wet juridisch kwetsbaar is, en dat lokale besturen ook terughoudend zullen zijn om dat goed te keuren. Want stel dat iemand tegen de lamp loopt, dan zal men naar de rechtbank gaan en zeggen dat de wettekst niet in orde is, omdat er een probleem is rond bevoegdheden.

Er zijn, naast het juridische, ook praktische bezwaren ten aanzien van de federale wettekst. Zo stel ik mij de vraag of het werken met een wijzigende lijst van fenomenen en sectoren de slagkracht van de lokale besturen niet zal inperken. Ook kan de vraag gesteld worden of de bevoegdheid van de burgemeesters niet wordt uitgehold, door slechts een sluiting mogelijk te maken na een DIOB-advies. En zo zijn er nog wel wat opmerkingen te maken op de tekst. Ik heb deze bezwaren ook schriftelijk overgemaakt aan mijn federale collega-ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie.

Ons voorontwerp van decreet, dat wel in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Arrondissementeel Informatie- en Expertisecentra (ARIEC's) en de andere actoren op het terrein werd opgesteld, gaat daarentegen uit van de logica dat de overheid die het recht verleent, dit op basis van een gevoerd integriteitsonderzoek kan weigeren, schorsen, intrekken, opheffen of aan bijzondere voorwaarden onderwerpen. Het voorontwerp van decreet ondersteunt het veiligheidsbeleid. Het werd ook doorgestuurd naar de federale collega's om op basis daarvan een samenwerkingsakkoord uit te werken. Maar zoals eerder vermeld, werd er geen mogelijkheid gelaten tot wijzigingen, waardoor ik mij dan ook genooddaakt voel de bevoegdheidsoverschrijding van de Federale Regering en de vraag naar samenwerkingsakkoord voor te leggen op het Overlegcomité.

Wat betreft uw vraag over het bestuurlijk sanctieregister: dit wordt uitgerold als een onderdeel van een breder Vlaams digitaal handhavingsplatform. Dit platform zet in op de digitalisering van Vlaamse handhavingsprocessen enerzijds en de beveiligde opslag en digitale informatie-uitwisseling met burgers en andere overheden anderzijds.

De ontwikkeling van het Vlaams digitaal handhavingsplatform is volop aan de gang. De eerste functionaliteiten zullen in maart 2023 beschikbaar zijn, te beginnen met het bestuurlijk sanctieregister. In de loop van 2023 wordt het handhavingsplatform dan verder aangevuld met onder meer een maatregelenregister en een handhavingsbibliotheek. Het maatregelenregister zal een overzicht bevatten van alle herstel- of beveiligingsmaatregelen die worden opgelegd op basis van Vlaamse regelgeving. De handhavingsbibliotheek verenigt en ontsluit alle handhavingsinformatie die in het handhavingsplatform aanwezig is. In de toekomst zal het daardoor voor relevante overheden mogelijk zijn om processen-verbaal en andere handhavingsinformatie van andere overheden in real time op te zoeken, uiteraard op voorwaarde dat zij daartoe een machtiging hebben verkregen.

De eerste proefaansluitingen zijn gepland voor begin 2023, waarna de operatie wordt opgestart om de Vlaamse handhavingsdiensten en zo veel mogelijk andere partners aan te sluiten. In een beslissing van de Vlaamse Regering van 18 juni

2021 hebben alle leden van de Vlaamse Regering alvast beloofd hieraan hun medewerking te verlenen.

De legistieke basis voor het sanctieregister is vandaag al verankerd in het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving. Dit decreet zal medio 2023 worden vervangen door het nieuwe kaderdecreet Vlaamse Handhaving, dat de stroomlijning van de Vlaamse handhavingsregels tot doel heeft en meteen de legistieke basis zal vormen voor het ruimere handhavingsplatform. De aansluiting op het platform is onafhankelijk van een instap in de rest van het kaderdecreet.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister. Dat was een heleboel informatie, en ik zal het achteraf nog eens heel goed nalezen. Mijn eerste reactie hierop: ik trek toch wel enorme ogen. Hoelang zijn we nu al aan het wachten op dat federale decreet om de bestuurlijke handhaving aan te pakken? Hoelang bent u als minister al vragende partij om dat op tafel te krijgen, om dan ook vanuit Vlaanderen onze lokale besturen, onze burgemeesters, die aan onze oren trekken en aan ons sleuren, handvatten te bieden om die criminaliteit, om die malafide handelszaken op hun grondgebied krachtig te kunnen aanpakken? Hoelang zijn we daar nu al op aan het wachten?

Wat me helemaal verwondert, minister, is dat we hier tot voor kort een collega hadden, collega Brouns, die daar toch ook enorm vragende partij voor was, en dat het nu dezelfde partij is die federaal het omgekeerde doet, in feite, en voor een stuk vertragend werkt. Of hoe moet ik dat zien? Ik ben blij, minister, dat u met uw decreet verder naar het federale niveau gaat om dan toch de juridische zaken en de juridische bezorgdheden daaromtrent mee te geven.

Ik vraag me ook af wanneer u daarmee naar het Overlegcomité kunt gaan. Kan dat snel of zal dat weer vertraging oplopen? Wij steunen u alvast vanuit onze fractie, maar dat zal u ook niet verbazen. U weet dat zeer goed, en ik verval soms misschien in herhaling. Er worden vaak controles gedaan op het terrein, en we staan machteloos, machteloos om vanuit het lokale bestuur daadkrachtig op te treden.

Minister, ik zou vragen: ga Vlaams verder. Ga Vlaams verder met uw sanctieregister. Leg het op tafel. Het is zo belangrijk dat we daar vooruitgang in boeken, en ook dat het snel gebeurt, want we zijn daar nu, denk ik, al lang genoeg op aan het wachten.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik wil me graag aansluiten bij collega De Vreese, die de vraag gesteld heeft. Ik deel evengoed haar bekommernis. Ik zou inderdaad, minister – ik heb dat ook al bij vorige gelegenheden gezegd – blijven volhouden. Ik zal me niet uitspreken over of het in de ene of de andere richting beslist moet worden, want ik merk dat eigenlijk alle burgemeesters, los van kleuren, een oplossing willen. Als er federaal iets gebeurt, dan gaan ze daar aan de deur kloppen. Beweegt er Vlaams iets, dan komen ze hier kloppen. Mijn conclusie is dat het opgelost zou moeten worden. Ik vind wat nu gebeurt zeer spijtig. Ik geloof nogal in samenwerkingsfederalisme – u minder, dat weet ik. Maar ik kan natuurlijk niet anders dan toegeven dat als dit mislukt, ik verlies. Dan staat u 1-0 voor, laten we duidelijk zijn. Maar ik vind dat daar een oplossing in zou moeten komen.

Ten tweede, iets waar ik ook al bij vorige gelegenheden voor gepleit heb: of het nu Vlaams of federaal wordt, de gemeentebesturen en de stadsbesturen die ermee moeten werken, en ook de politiezones, moeten goed voorgelicht worden en weten hoe ze ermee moeten omgaan. Die hebben er geen belang bij of het federaal of Vlaams wordt, die willen het praktisch op het terrein toepassen. Dit hele debat sleept nu al heel lang aan. Ik ben het eens met collega De Vreese. Ik denk dat ik mijn laatste vraag hieromtrent in mei of eind april gesteld heb. Ondertussen zijn

we eind oktober, begin november. Ik denk dat er snel een beslissing moet komen, zodat de mensen op het terrein weten waar ze aan toe zijn, zowel de burgemeesters qua bestuurlijke handhaving, maar zeker en vast ook de ambtenaren en de politiediensten die ermee moeten werken.

Steven Vandeput (N-VA): Als u het mij toestaat, collega's, zou ik als betrokkene, als burgemeester van een centrumstad, ook even willen tussenkomen.

Mevrouw De Vreese en mijnheer Vandenhove, ik deel uw mening dat er het best zo snel mogelijk een oplossing komt, maar als dit de oplossing is, dan zie ik als burgemeester in het wetsontwerp – er zitten voor alle duidelijkheid ook goede elementen in – toch drie grote mankementen. Minister, ik zou vragen, als u erin slaagt om dit op de agenda van een Overlegcomité te zetten, om daar specifiek de nadruk op te leggen.

Eerst en vooral: als er op die manier gewerkt zal moeten worden, dan moet de bevoegdheid van de burgemeester in veiligheidszaken absoluut gevrijwaard worden. Ik gruwel ervan dat beslissingen die door een burgemeester genomen worden, achteraf voorgelegd zouden moeten worden aan een schepencollege. U weet – of u weet het niet – dat iets agenderen op een schepencollege zijn tijd neemt, dus snel en adequaat ageren is daardoor niet mogelijk. Het zou zonde zijn dat de elementen die we als burgemeester vandaag ter beschikking hebben om desgevallend handhavend op te treden, zouden worden uitgehold door een dergelijke wet.

Een tweede element is de wijze waarop categorieën waarin zou kunnen worden opgetreden, zouden worden bepaald. Flexibiliteit is heel belangrijk.

Een derde element is een politieke bemerking, mijnheer Vandenhove. Als het ons goed uitkomt, dan ben ik er ook voorstander van om samen te werken. Ik heb echter met een heel pak andere burgemeesters van centrumsteden uit noord en zuid mogen deelnemen aan de grote powwow georganiseerd door de eerste minister van de federale staat. Wat zie je? De taalgrens, die in het verleden ook vaak een zorggrens gebleken is, wordt vandaag kennelijk ook een criminaliteitsgrens. In het zuiden van dit land is men veel terughoudender om de lokale overheden de middelen te geven om de veiligheid van hun burgers te garanderen. Dat is een vaststelling die ik maak.

Minister, als u erin slaagt dit op de agenda van het Overlegcomité te krijgen, dan zijn dat toch belangrijke elementen: de flexibiliteit bij het bepalen van de categorieën en het uithollen van de bevoegdheid van de burgemeester, want dat is echt risicovol.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, wij staan open voor samenwerking. Ik denk dat we dat ook altijd hebben nagestreefd. Op een bepaald ogenblik moet je natuurlijk naar het Overlegcomité gaan, wat we nu ook gaan doen. Wij hopen dat we dit kunnen agenderen voor het Overlegcomité van november.

Hier zijn een aantal opmerkingen gegeven en we hebben die opmerkingen ook al overgemaakt. Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat de burgemeesters gekortwiekt worden, zeker als je met veiligheid bezig bent. Op een advies wachten als het snel moet gaan, dat kan niet de bedoeling zijn.

Ook de opmerking over de categorieën en het gebrek aan flexibiliteit hebben we al overgemaakt aan de federale collega's.

Het wetsontwerp geeft in elk geval geen sterkere informatiepositie aan de burgemeester in eerste instantie. Dat is iets wat ik wel wil oplossen met het handhavingsplatform en het criminaliteitsplatform. Dat laatste komt ook nog aan bod in een van de volgende vragen om uitleg.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Het Vlaamse niveau staat natuurlijk heel dicht bij de lokale besturen. Dan zou het ook logisch zijn dat we het beleid daaromtrent kunnen bepalen in een richting die wij nuttig vinden om de criminaliteit te gaan aanpakken. Het zal de collega van Vooruit niet verbazen dat wij pleiten voor meer Vlaamse bevoegdheden in die zaken.

Minister, ondertussen werkt u ook verder op onze Vlaamse bevoegdheden, met de uitrol van dat Vlaamse bestuurlijk sanctieregister. Ik denk dat dat ook belangrijk is.

Veel succes in november.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de extra middelen voor de justitiehuizen door de stijgende levensduurte – 347 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, u kondigde heel recent – ik denk vorige week – aan dat er 4,2 miljoen euro extra is vrijgemaakt voor de versterking van de justitiehuizen en voor het slachtofferonthaal. We konden daarbij lezen dat dat gebeurt naar aanleiding van het gegeven dat steeds meer mensen te kampen hebben met de stijgende levensduurte en de hoge energieprijzen en als gevolg daarvan met financiële uitdagingen en problemen. De druk die mensen zo ervaren, kan aanleiding geven tot bijkomende spanningen en mogelijk zelfs tot familiaal of intrafamiliaal geweld. Met de levensduurte dreigt dus ook het intrafamiliaal geweld toe te nemen. Onder meer om dit op te vangen – het zal niet de enige reden zijn – krijgen de justitiehuizen er een zestigtal personeelsleden bij, zo kondigde u aan. De justitiehuizen hebben immers een belangrijke opdracht met betrekking tot slachtofferonthaal, maar ook wat betreft de opvolging van daders die tijdelijk uit huis worden geplaatst en dus een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgen.

Uit eerdere schriftelijke vragen leerde ik al dat het aantal dossiers slachtofferonthaal de voorbije jaren sterk steeg. In antwoord op mijn vraag om uitleg daarover van 19 april 2022 haalde u verschillende verklaringen aan. Zo zijn de parketten, onder andere dankzij blijvende sensibilisering door de diensten slachtofferonthaal, zich steeds meer bewust van het belang van de vatting door de dienst slachtofferonthaal. Daarnaast is er sinds 2020 een systematische vatting van de diensten slachtofferonthaal voor dossiers vanuit de zorgcentra na seksueel geweld en bij uitbreiding in alle zedenzaken. Op de stijging van het aantal dossiers slachtofferonthaal werd de voorbije twee jaar wel ingespeeld door extra aanwervingen.

Minister, uit een recente schriftelijke vraag leerde ik ook dat het aantal dossiers tijdelijk huisverbod ook nog verder in stijgende lijn zit.

Ik heb daarover de volgende vragen.

Hoe worden de extra middelen precies ingezet? Hoe zal de verdeling gebeuren tussen de justitiehuizen? Hoe gebeurt de verdeling met betrekking tot de taakstelling van de justitiehuizen? In hoeverre wordt ingezet op slachtofferonthaal dan wel op daderopvolging?

Op welke termijn plant u de zestig bijkomende werkkrachten aan te werven en op te leiden?

Ik las in het persbericht de verwijzing naar de druk op mensen wegens de stijgende levensduurte en de hoge energieprijzen en de druk die daarop ook kan ontstaan wegens een stijging van intrafamiliaal geweld. Minister, hebt u dan aanwijzingen dat die stijgingen er momenteel al zijn en kunt u dat aantonen met cijfers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Onze diensten, en in het bijzonder de justitiehuisen, worden de afgelopen jaren geconfronteerd met een sterke stijging in het aantal opdrachten. In de afgelopen vijf jaar is het aantal lopende dossiers met maar liefst 25,9 procent gestegen. Ook 2022 zal een nieuw recordjaar worden. Zo ontvangen de justitiehuisen vandaag bijna drieduizend dossiers op maandelijkse basis.

Om een structureel antwoord te bieden op deze verhoogde instroom zal ik de justitiehuisen inderdaad verder versterken met justitieassistenten, om nog meer slachtoffers te kunnen helpen en natuurlijk ook om nieuwe slachtoffers te vermijden.

Om te verzekeren dat we in Vlaanderen daders kort op de bal kunnen blijven opvolgen, zal ik ook op daderbegeleiding inzetten. Zo zal ik bijkomend personeel inzetten op de strafrechtelijke begeleidingsopdrachten, zoals de werkstraffen, probatie en het mandaat 'bemiddeling en maatregelen'. Ook bij het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) zal er extra personeel worden ingezet, aangezien het aantal daders onder elektronisch toezicht enorm toegenomen is.

Daarnaast gaan we ook de teams versterken die belast zijn met het maatschappelijk onderzoek bij conflicten waarbij kinderen betrokken zijn, zoals over de verblijfsregeling na een echtscheiding. Wij stellen ook vast dat de druk op deze teams bijzonder hoog blijft en dat zij geconfronteerd worden met meer en meer problematische en complexe familiesituaties.

Ten slotte wat slachtofferonthaal betreft, blijft de druk op de reguliere werking erg hoog: het aantal lopende opdrachten steeg de afgelopen vijf jaar zelfs met 70 procent. Daarom hebben we de justitiehuisen onlangs versterkt met 28 tijdelijke justitieassistenten. Zij zullen deels instaan voor het begeleiden van slachtoffers, ook tijdens het proces van de aanslagen, en deels voor de reguliere werking slachtofferonthaal. Het doel is om die bijkomende voltijdsequivalenten (vte's) voor een stuk ook structureel te verankeren.

Wat uw vraag naar financiële instabiliteit en een stijging van de caseload betreft, merken we al sinds covid dat financiële instabiliteit voor meer stress in een gezin zorgt. Een stijging van de stress en onzekerheid versterkt de geweldsescalaties en verhoogt de frequentie van gewelddelicten in die gezinnen waar er al sprake was van geweld. Dat komt daar nog eens bovenop. We stellen dit vast bij de bestaande Family Justice Centers (FJC's), waar er sprake is van een verdubbeling van het aantal casussen. Ook de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) stellen dit vast. Daarom zal ik binnenkort het nieuwe personeelsplan van de centra intrafamiliaal geweld (IFG) voorleggen aan de regering, omdat dit breder gaat dan slachtofferonthaal en voornamelijk door die IFG-centra opgenomen zal worden. Als voorafname daarvan zullen er dit jaar nog twee coördinatoren intrafamiliaal geweld per provincie worden aangeworven om de nieuwe IFG-centra vorm te kunnen geven.

Wat dan het personeelsplan voor de justitiehuisen betreft: dat zal ik zo snel mogelijk voorleggen aan de Vlaamse Regering zodat de aanwervingen kunnen starten in het eerste kwartaal van 2023. De lokale verdeling wordt bepaald op basis van de concrete personeelsnoden per justitiehuis en per opdracht.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister. Justitiehuizen hebben natuurlijk veel opdrachten. U hebt er verschillende genoemd. Het is belangrijk om elk van die verschillende opdrachten te monitoren – hoe groot is de druk op die opdracht in de verschillende justitiehuizen – om daar dan gericht op te kunnen inzetten.

Ik leid uit uw antwoord af dat het op die manier gebeurt. Want, natuurlijk, alle opdrachten zijn belangrijk. Als we inzoomen op de ene na de andere, dan kunnen we heel wat voordelen en meerwaarde opnoemen om dat op een goede manier te kunnen behandelen en om daar voldoende personeelsinzet voor te hebben. Het is belangrijk dat die monitoring ook de volgende periodes blijft gebeuren, zeker gezien het feit dat u zegt dat er het gevoel is dat de druk op gezinnen stijgt vanwege financiële instabiliteit, en dat de stress aanleiding kan geven tot intrafamiliaal geweld.

Ik heb nog twee bijkomende vragen, minister. U zegt dat we bij de Family Justice Centers een verdubbeling van het aantal casussen zien. Binnen welke tijdsperiode is dat? Zijn dat casussen dit jaar tegenover vorig jaar? Op welke tijdsperiode is die verdubbeling?

Mijn tweede vraag betreft het tijdelijk huisverbod. Ook in de eerste helft van dit jaar zien we een grote stijging, die eigenlijk volledig op conto is van de gerechtelijke arrondissementen waar het voordien veel minder werd toegepast. Dat is eigenlijk een goede evolutie. Want als ik de vergelijking maak, zie ik dat Antwerpen en Limburg ongeveer op hetzelfde niveau blijven. Zij staken er altijd bovenuit. De anderen maken een inloophbeweging. Dat is goed. We hebben altijd gepleit voor een betere bekendmaking. Dat is goed. Het mag niet dat een tijdelijk huisverbod afhangt van de plaats waar je woont. Mijn vraag is: wordt er eventueel in functie daarvan voor die justitiehuizen een bijkomende versterking voorzien? Hebt u het aanvoelen dat daar nood aan is en zult u daar gevolg aan geven? Of hebt u dat aanvoelen niet?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Bedankt voor de vraag, collega Schryvers. We spenderen inderdaad heel wat aandacht aan de economische gevolgen van bijvoorbeeld de covidcrisis en de energiecrisis, maar de gevolgen die er zijn voor families – familiaal geweld, seksueel geweld – zijn niet te onderschatten. Die moeten blijvend gemonitord worden. De justitie-assistenten staan onder grote druk om alles te kunnen blijven opvolgen. Het is een goede zaak, minister, om daar extra middelen voor vrij te maken.

Verder zien we ook de laatste tendens in de uitvoering van de alternatieve straffen: dat het federale niveau, Justitie, steeds meer alternatieve straffen uitspreekt. Ook daar zitten we eigenlijk met een situatie waar Vlaanderen moet volgen. Het is belangrijk dat, als er een straf wordt uitgesproken, die ook effectief wordt uitgevoerd. Mijn vraag daarbij is, minister, of daar van het federale niveau extra middelen zullen voor komen. Als we zien dat die alternatieve straffen stijgen en druk zetten op de justitiehuizen, zou je denken dat Vlaanderen daarin inspraak krijgt en dat er ook middelen tegenover staan.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): U hebt enig licht geworpen op de verdeling van de middelen. We hebben twee korte bijkomende vragen. U had het over het slachtofferonthaal. Als ik me niet vergis, gaf u cijfers over de lopende opdrachten van de laatste vijftig jaar. Klopt dat?

Minister Zuhail Demir: Vijf jaar.

Celia Groothedde (Groen): Vijf jaar. Dat is dan een 'verhoring', gelukkig. Ik was even verbaasd, eerlijk gezegd.

Is er ook duidelijkheid over de afgelopen twee jaar en het afgelopen jaar? Want daar gaat het natuurlijk over covid, een factor die u zelf hebt aangehaald. Hoe zijn de evoluties daar?

Slachtoffers steunen in de praktijk, is iets wat justitieassistenten door hun opdracht minder kunnen doen. Ze begeleiden in de rechtbank. Ze lezen veel dossiers. En dat is belangrijk werk. Maar vooral de CAW's ondersteunen slachtoffers in gezinnen, als het gaat over psychosociale noden, in hun concrete begeleiding. Gezien hun grote proactiviteit hierin: hebt u overleg gepleegd zodat er ook bij de CAW's versterking kan komen? Het is belangrijk dat ook daar slachtoffers kunnen worden opgevolgd. Ik had zelf nog niets gehoord over versterking bij de CAW's. Als daar overleg over loopt, hoor ik het graag.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Wel, wat de verdubbeling betreft, gaat het over de periode tussen 2019 en nu. De laatste twee jaar is er ook een stijging te merken van het aantal dossiers slachtofferonthaal, niet enkel door covid, maar ook door extra sensibilisering bij de magistraten rond slachtofferonthaal.

Wat het tijdelijk huisverbod betreft, zijn er inderdaad stijgingen in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Wij werken verder aan het kader van lokale noden. Ook het tijdelijk huisverbod hebben we bij het college van de procureurs onder de aandacht gebracht. We hebben daar gesteld dat het niet kon dat het alleen in Limburg en Antwerpen is, het moet ook in de andere provincies zijn. Het is goed dat het meer wordt uitgesproken.

Per regio is er een groter team tijdelijk huisverbod opgesteld, waar bijvoorbeeld een groter justitiehuis, maar ook een kleiner justitiehuis, een beroep op kan doen. De dotatie wordt pas om de drie jaar aangepast. Vlaanderen geeft nu die extra middelen zelf uit. De stijging gaat niet mee met het aantal opdrachten omdat je natuurlijk telkens met die drie jaar zit.

Wat het contact met CAW's betreft hebben we constant overleg in het kader van de Family Justice Centers, aangezien zij daarin een cruciale partner zijn. Dat overleg loopt. We hebben straks nog een extra overleg met de CAW's. Ook tijdens corona zijn er extra middelen naartoe gegaan in het kader van 1712 en andere hulplijnen. Dat is eigenlijk een continu overleg.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister. De justitieuizen vervullen heel belangrijke opdrachten, onder meer met betrekking tot slachtofferonthaal, maar ook op het vlak van daderbegeleiding, tijdelijk huisverbod, de maatschappelijke onderzoeken in het kader van echtscheidingsdossiers, opvolging van daders die veroordeeld zijn tot een werkstraf en dergelijke meer. Het is belangrijk om goed te monitoren hoe het aantal taken evolueert om er altijd voor te kunnen zorgen dat de opdrachten op een goede manier kunnen gebeuren, want ze moeten op een correcte manier kunnen worden uitgevoerd. Dat was de reden van mijn vraag, en ik zal dit verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de optimalisering van de werking van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges – 366 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, in deze legislatuur zet de Vlaamse Regering sterk in op de optimalisering van de werking van de Vlaamse Dienst van de Bestuursrechtscolleges (DBRC). In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) Justitie en Handhaving stelde u onder andere het verkorten van de doorlooptijden van beroepsprocedures en de aanwerving van extra bestuursrechters als de belangrijkste prioriteiten om de bestuursrechtspraak in Vlaanderen te verbeteren.

Ondertussen werden reeds grote stappen vooruit genomen. Zo hebben de uitrol van het digitaal loket en de wijziging van het DBRC-procedurebesluit er reeds voor gezorgd dat procespartijen, burgers, advocaten, overheden hun documenten digitaal kunnen bezorgen aan de DBRC. Daarnaast werd er ook reeds budget uitgetrokken om extra bestuursrechters, ICT-personeel, inhoudelijk en ondersteunend personeel aan te werven. Op deze manier kunnen we de doorlooptijden van de dossiers maximaal aanpakken.

Kunt u de laatste stand van zaken toelichten omtrent de optimalisering van de werking van de DBRC?

Hoe evolueren de doorlooptijden van de dossiers bij de bestuursrechtscolleges? Welke stappen moeten nog worden genomen om deze verder te verbeteren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We hebben bij de start van de regering gezegd dat we die doorlooptijden gingen inkorten. Daarom hebben we in 2021 het DBRC-decreet en het DBRC-procedurebesluit gewijzigd om de procedures bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verder te verfijnen. Deze traden intussen allemaal in werking.

Het procedureverloop bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verandert hierdoor op een aantal belangrijke punten. De vergunninghouder en de persoon die de melding doet, worden van rechtswege als volledig volwaardige procespartij erkend. De bemiddelingsprocedure bij de Raad is vereenvoudigd. De substitutiebevoegdheid is verder verduidelijkt zodat procedurecarrousels worden vermeden. Ook de termijnen van de schorsings- en vernietigingsprocedures zijn ingekort. Het verlenen van toegang tot het omgevingsloket wordt voortaan ook beschouwd als een indiening van het administratief dossier bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, zodat geen dikke bundels papier meer moeten worden overgemaakt.

Daarnaast werd vorig jaar ook het digitaal loket uitgerold en is de DBRC momenteel bezig met de verdere uitrol van haar volledige digitalisering. We doen dit door het digitaal loket te laten uitgroeien tot een innovatief en klantvriendelijk digitaal platform. Hierdoor kan de volledige administratieve afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal verlopen, gaande van indiening en ontvangst van processtukken, onmiddellijke betaling rolrecht, toegang tot volledig dossier, termijnberekening, zittingskalender, enzovoort.

Ter verankering van deze digitalisering, zijn we nog volop bezig met DBRC-wetgeving te wijzigen. Dat is in voorbereiding. Daarnaast bouw ik aan een kennisdatabank

met bijbehorende zoekfunctie om te zorgen voor een snelle opzoeking van de rechtspraak.

Dan wat de doorlooptijden betreft: tussen 1 september 2021 en 31 augustus 2022 zijn er bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen 1009 beroepen ingediend. De instroom is opnieuw hoger dan de 2 voorbije werkjaren. In dezelfde periode heeft de Raad 959 dossiers afgesloten met een eindarrest. Daarnaast heeft de Raad 96 uitspraken in de schorsingsprocedure en 41 uiterst dringende uitspraken gedaan.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen slaagt er intussen in om in een standaard-dossier gemiddeld na 14 maanden uitspraak te doen over een beroep tot vernietiging van een beslissing over een omgevingsvergunning. Dat betekent dat de doorlooptijd ten opzichte van het werkjaar 2020-2021 met 3 maanden verder is gedaald.

Er zijn vier bijkomende bestuursrechters en ondersteunend personeel aangeworven om de dossiers nog sneller te behandelen, tezamen met het digitaal loket. Ik hoop dat we met de menselijke expertise – want we hebben toch nog altijd brains nodig, de rechters zullen de vonnissen natuurlijk blijven schrijven – en de digitalisering de termijnen van de doorlooptijd kunnen reduceren tot minder dan een jaar, en idealiter zou het 9 maanden moeten zijn. Ik wil ernaar streven om op Vlaams niveau de doorlooptijd van de bestuursrechtspraak, waar we voor bevoegd zijn, onder die 1 jaar te brengen.

Het gaat hier over omgevingsrecht. Als het gaat over mensen – dat is de federale rechtbank – hoop ik dat de procedures ook daar niet te lang duren en veel tijd in beslag nemen, want dat kan soms tot pijnlijke situaties leiden.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Absoluut, minister. Zeker nu, in economisch moeilijke tijden waar steden en gemeenten, maar ook ondernemers projecten on hold zetten, is het des te belangrijk dat diegenen die wel zouden kunnen doorgaan, snel een beslissing hebben. En dat die ondernemers of die steden en gemeenten ook snel weten wat er wel of niet kan doorgaan.

Het zou een enorme vooruitgang zijn mocht u die procedure in de toekomst met een half jaar kunnen verminderen. Bij ieder bedrijfsbezoek krijgen we dezelfde opmerking: de vergunningsprocedures duren veel te lang en dat gaat ten koste van de ganse samenleving en van de investeringen en dus van onze economie.

U sprak ook over de kennisdatabank met bijbehorende zoekfunctie om de rechtspraak en dergelijke meer te kunnen raadplegen. Heeft u er zicht op in welke fase dat momenteel zit?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik moet van daarstraks nog eventjes iets corrigeren. De doorlooptijd vandaag is 12 maanden, en geen 14 maanden. We komen van 15 maanden en nu zitten we aan 12 maanden. Het is mijn bedoeling om onder die 12 maanden te gaan. De richtlijn voor een dossier zou gemiddeld 9 maanden moeten zijn.

De databank zal pas volgend jaar rond zijn. Eerst willen we volledig digitaliseren. Het zal eerder begin 2024 zijn. Daarmee zal wat er rond DBRC in het regeerakkoord staat zijn uitgevoerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeroen Tiebout aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het criminaliteitsplatform – 392 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Tiebout heeft het woord.

Jeroen Tiebout (N-VA): Minister, dankzij het criminaliteitsplatform, dat u ons sinds kort ter beschikking stelt – met 'ons' heb ik het in dezen specifiek over de Vlaamse Rand –, kunnen wij in één muisklik de verschillende problematieken die zich in de Vlaamse Rand voordoen, waarnemen. Meer specifiek gaat het dan over een samenwerking tussen socialezekerheidsdiensten, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), de politie en noem maar op. Wat we allemaal vermoedden, wordt in dezen wel bevestigd, namelijk dat de Vlaamse Rand de prijs betaalt voor de uitval van Brussel. Met 'de uitval van Brussel' bedoel ik dan dat, wanneer de georganiseerde misdaad zich verplaatst van de ene locatie naar de andere, dat zich bij ons vooral situeert in de Vlaamse Rand.

Ook vorig weekend was er een actie op basis van het criminaliteitsplatform, waarbij verschillende horecazaken gesloten werden of een waarschuwing kregen. En ook de vorige maanden zijn er tal van acties ondernomen tegen horecazaken en de autohandel. Ook de komende maanden is men lokaal nog van plan om dat voort te zetten. Het criminaliteitsplatform is dan ook een zeer welkome tool in de bestrijding van de illegale economieën.

Daarom heb ik voor u de volgende vragen, minister. Hoe verloopt het proefproject in de tien steden en gemeenten? Wanneer is de evaluatie gepland? Is er een informatie-uitwisseling voorzien tussen de tien testgebieden? Bent u van plan om die uit te breiden naar andere actoren? Bent u van plan om die uit te breiden naar alle Vlaamse steden en gemeenten en zo ja, wanneer?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het proefproject loopt in tien testgebieden, en dit over een periode van veertien maanden. De eerste twee maanden dienden om in de verschillende testgebieden het platform te installeren en de gebruikers – heel belangrijk, het gemeentepersoneel – goed op te leiden en vertrouwd te maken met het instrument. De operationele testfase vatte aan op 1 juli.

In het project zijn vier evaluatiemomenten voorzien. De eerste had plaats op 26 september. De volgende evaluatiemomenten zijn gepland in januari, vervolgens april en een eindevaluatie in de zomer van 2023.

Tijdens de eerste evaluatie werd duidelijk dat ondertussen alle proefgemeenten het criminaliteitsplatform gebruiken. Sommige gemeenten en politiezones schakelen het platform in ter voorbereiding van bepaalde flexacties in bepaalde sectoren of bepaalde gebieden, andere gemeenten en politiezones gebruiken het platform als aanvulling op andere gegevens die men ter beschikking heeft om zo een duidelijker beeld te krijgen.

Per testgebied zijn er twee gebruikers aangeduid als contactpersoon voor de stuurgroep. Deze personen worden ook uitgenodigd op de evaluatiemomenten. Op deze evaluatiemomenten wordt de werking van het platform besproken en worden ervaringen uitgewisseld. Vanuit Sint-Pieters-Leeuw waren op de afgelopen vergadering van 26 september ook twee personen aanwezig. Zo werd er dus een netwerk gecreëerd waarbij alle gebruikers van het platform rechtstreeks in gesprek konden gaan om ervaringen en best practices te delen.

De vraag werd gesteld om de twee Arrondissementale Informatie- en Expertise-centra (ARIEC's) van Antwerpen en Limburg, die inzake bestuurlijke aanpak vanuit het provinciaal niveau ondersteuning geven aan lokale besturen, de mogelijkheid te bieden het criminaliteitsplatform ook te laten gebruiken. Dit zou voor hen een grote efficiëntiewinst zijn. Wij werken er dus aan om een uitbreiding te doen aan de testgebieden zodat de twee ARIEC's ook kunnen deelnemen.

Bovendien zien we de mogelijkheid om ook de Vlaamse inspectiediensten te betrekken in een gelijkaardig project, te beginnen met de milieu-inspectie. De aanpak verschilt weliswaar wat aangezien deze diensten eerder een reactieve handhavingsmethode voorstaan. Het geeft ook een extra uitdaging om de indicatoren aan te passen en te verscherpen op basis van de informatie binnen deze diensten.

Wat ten slotte de vraag naar uitbreiding van het platform betreft naar alle Vlaamse steden en gemeenten, zijn we inderdaad van plan om dat te doen, gezien de eerste positieve resultaten en de vraag van zowel de ARIEC's, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) als vele andere steden en gemeenten. Ik heb daar ook middelen voor voorzien in 2023. De manier waarop hangt wel af van de tussentijdse en eindevaluatie door alle gebruikers van het platform. Op basis daarvan wil ik eerst grondig bekijken in welke mate het platform nog aanpassingen en verfijningen nodig heeft. De bedoeling is dus om na de eindevaluatie in de zomer 2023 aan de slag te gaan met andere lokale besturen.

In het kader van de uitbreiding is het wel van belang dat de lokale besturen een beleid uitwerken met betrekking tot handhaving; binnen dit beleid kan het platform dan gebruikt worden. We zijn ook in overleg met de VVSG, die ook als partner wordt meegenomen in dit project.

De voorzitter: De heer Tiebout heeft het woord.

Jeroen Tiebout (N-VA): Alvast dank voor de ter beschikking gestelde tool. Ik ben zeker dat men daar in de Vlaamse Rand zeer snel mee aan de slag zal gaan, zoals ik al gezegd had.

Ik heb tijdens die acties ook mijn oor te luisteren gelegd over mogelijke zaken die nu al aangepakt kunnen worden. Ik vermoed dat mijn collega De Vreese de vragen zal stellen aan uw collega Brouns. Uit die evaluatie kwam immers de vraag om een koppeling te kunnen maken tussen het rijksregisternummer en het bedrijfsleiderschap, alsook een bewijs van een bank om een rekening effectief te kunnen koppelen aan een bedrijf, om op die manier het aantal officiële instanties te kunnen uitbreiden om zo meteen de vinger op de wonde te kunnen leggen bij die bedrijven die het niet zo nauw nemen met onze regelgeving.

Ik ga ervan uit dat uit deze evaluatie nog wel wat zaken naar boven zullen komen. Maar ik vermoed ook dat u wel wat voelt voor de uitbreiding van de inspectiediensten om de illegale economie tegen te gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeroen Tiebout aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over milieumisdrijven – 394 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Tiebout heeft het woord.

Jeroen Tiebout (N-VA): Minister van Binnenlandse Zaken Verlinden is naast voor Binnenlandse Zaken ook verantwoordelijk voor Institutionele Hervormingen. Daarvoor had ze grondwetspecialist Jürgen Vanpraet aangetrokken, die ook nog geconsulteerd werd bij de implementatie van de zesde staatshervorming. Recent zei de heer Vanpraet het kabinet vaarwel, omdat de Franstalige partijen weigeren institutionele vooruitgang te boeken. Zowel PS, MR als Ecolo stellen zich op als een Franstalig blok en spreken hun veto uit tegenover enige staatshervorming. Dat betekent natuurlijk dat we op federaal niveau weinig van een staatshervorming mogen verwachten.

Als reactie op het vertrek van Vanpraet liet u weten dat het uitblijven van een communautaire hervorming funest is voor de vervolging van milieuovertredingen, en ik treed u daarin bij. Hoewel de milieuregelgeving Vlaams is, zijn de opsporing en vervolging van overtredingen ervan federale materie.

Dat tekent zich ook af in de cijfers: slechts 15 procent van de milieuovertredingen wordt vervolgd en leidt tot een dagvaarding of minnelijke schikking. Zo ontsnappen veel vervuilers of komen ze ervan af met een veel te lage bestuurlijke boete. Zo'n 50 procent van de ongeveer zeventuizend milieudossiers wordt nu bestuurlijk, en dus niet strafrechtelijk, afgehandeld omdat er federaal niet vervolgd wordt.

Vlaanderen neemt bestuurlijk wel het heft in eigen handen en neemt zijn verantwoordelijkheid. U pleit voor een eigen Vlaamse vleugel binnen de parketten. Zo zou Vlaanderen zelf klemtonen kunnen leggen in de vervolgingsprioriteiten, zoals milieu-overtredingen. Maar voor zo'n omwenteling is een grondwetsaanpassing nodig.

Ik heb daarover de volgende vragen.

We stellen vast dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVB) het qua uitvoerings-termijnen effectief beter doet dan de Raad van State. Kunt u dit verschil verklaren?

Zal Vlaanderen opnieuw het voortouw nemen waar men federaal steken laat vallen?

Naast de invoering van Vlaamse parketten, zijn er nog andere institutionele hervormingen rond Justitie die u wilt doorvoeren? Zijn daar al werken rond lopende? En zo ja, wanneer wilt u hier resultaten over afleveren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Zoals daarnet gezegd, zijn de doorlooptijden bij de Raad van Vergunningsbetwistingen ingekort van vijftien maanden naar twaalf maanden, en het is de bedoeling dat we naar negen maanden gaan dankzij de aanwerving van vier rechters en digitalisering. Bij de Raad van State zijn de doorlooptermijnen twee jaar, dubbel zo lang dus.

Wat uw tweede vraag betreft: Vlaanderen kan nu nog niet inbreken op het strafrechtelijk gedeelte. Dat is waarom ik net aandring op het opstellen van Vlaamse parketten. In de tussentijd zorgen we wel voor een beter uitgebouwde bestuurlijke handhaving. Op dit ogenblik zijn er nog veel Vlaamse decreten die schendingen van Vlaamse regels louter strafbaar stellen zonder te voorzien in de mogelijkheid tot alternatieve bestuurlijke vervolging. Voor die Vlaamse misdrijven betekent een seponering van het parket per definitie dat de dader ongemoeid wordt gelaten of toch minstens niet zal worden gesanctioneerd.

Het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving van 22 maart 2019 voorziet standaard in de mogelijkheid om zaken die door het parket niet worden behandeld, bestuurlijk te vervolgen in functie van het opleggen van alternatieve bestuurlijke sancties. Bovendien scherpt het de mogelijkheden nog aan. Zo zal het bestuurlijke spoor niet alleen kunnen worden opgestart op aangeven van het parket, maar ook op

eigen initiatief van de Vlaamse beboetingsinstantie, telkens wanneer het parket blijft stilzitten.

Het kaderdecreet wordt maar van toepassing op de handhaving van Vlaamse regelgeving wanneer die regelgeving daar uitdrukkelijk voor kiest. Het probleem is dat nog maar weinig decreten die keuze gemaakt hebben. Na een uitgebreide evaluatie van de bestaande tekst heb ik een aangevulde en verbeterde tekst voorgelegd aan de Vlaamse Regering, die het voorontwerp op 15 juli 2022 voor de eerste maal principieel goedkeurde.

De nieuwe tekst maakt het mogelijk om naast bestuurlijke sancties ook bestuurlijke maatregelen op te leggen, en biedt zo een volledig alternatief voor het gerechtelijke spoor. Bovendien wordt het volledige contentieux rond bestuurlijke handhaving geconcentreerd bij het Vlaamse Handhavingscollege.

De verwachting is dat het nieuwe kaderdecreet Vlaamse Handhaving medio 2023 het oude zal vervangen. Tegelijkertijd bereid ik op dit ogenblik een eerste implementatiedecreet voor, waarmee nog deze legislatuur een brede selectie van Vlaamse decreten onder het toepassingsgebied van het nieuwe kaderdecreet wordt gebracht.

Om ten slotte te antwoorden op uw vraag rond institutionele hervormingen, zijn er twee zaken lopende: enerzijds heb ik, samen met de Franse Gemeenschapsregering gevraagd om op het Overlegcomité een thematische werkgroep Justitie en Justitiehuisen op te richten, om alle knelpunten in de bevoegdheidsverdeling Justitie op te lijsten. Er werden 37 knelpunten opgesomd door zowel de deelstaten als de Federale Regering die betrekking hebben op de toewijzing van materiële bevoegdheden, financierings- en subsidiemechanismen, datasystemen, logistieke oplossingen enzovoort.

Ik geef een kleine greep uit de voorstellen, die u een beeld geven van de diversiteit aan onderwerpen: de erkenning van de Vlaamse overheid als politieoverheid; de oprichting van een deelstatelijk parket; het herzien van het financieringsmechanisme van de dotatie voor elektronisch toezicht en de justitiehuisen; de toewijzing aan de regio's van strafrechtelijke boetes, uitgesproken op grond van regionale wetgeving; de communicatie en interconnectie tussen de datasystemen van alle autoriteiten – SIPAR, Siset, SIDIS-Suite enzovoort –; een wettelijke garantie op werkplekken van de diensten slachtofferonthaal binnen de gerechtsgebouwen en parketten.

Deze opsomming van knelpunten moet als basis dienen voor het aankaarten van huidige problemen, en de grondslag vormen voor verdere institutionele besprekingen.

Anderzijds is het duidelijk dat we niet te veel moeten verwachten van de voorbereidingen die de Federale Regering treft rond institutionele hervormingen, aangezien, zoals u zelf ook aangeeft, hun topman en grondwetspecialist, vertrokken is vanwege Franstalige blokkades. Ik had dit wel verwacht en heb dan ook mijn voorzorgsmaatregelen genomen met betrekking tot Justitie. Daarom heb ik aan die andere grondwetspecialist, Stefan Sottiaux, gevraagd een rechtsvergelijkende studie op te zetten over de mogelijke defederalisering van Justitie.

De studie omvat een analyse van de huidige bevoegdheidsverdeling in België maar ook van de bevoegdheidsverdeling in andere federale staten, zowel wat betreft de inrichting en organisatie van de hoven en rechtbanken en het materieel recht als de politie en handhaving. Op basis van voorgaande studie zullen een aantal mogelijke scenario's voorgelegd worden tot een nieuwe bevoegdheidsverdeling. Ik verwacht de resultaten hiervan begin volgend jaar.

Ik ga dus zeker niet wachten op een voorstel van de Federale Regering maar zelf met een voorstel naar die regering stappen.

De voorzitter: De heer Tiebout heeft het woord.

Jeroen Tiebout (N-VA): Minister, dank u wel. Ik heb geen bijkomende vraag, maar doe wel samen met u de vaststelling, en de collega's hier met mij, dat de milieuwetgeving Vlaamse materie is, de opsporing en vervolging federale, en dat slechts 15 procent van de overtredingen leidt tot een vervolging, dagvaarding of een minnelijke schikking – 15 procent.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de door Vlaamse Regering gebruikte deflator in de begroting en de houdbaarheid daarvan
– 304 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik dacht, een vraag voor fijnproevers, mijnheer de minister.

Het is geen geheim, we hebben het er al over gehad, dat de hoge inflatie dit jaar een genereuze bondgenoot is van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. De middelen zijn zeer inflatiebestendig: de dotaties uit de Bijzondere Financieringswet worden bijvoorbeeld perfect gekoppeld aan de inflatie, de fiscale inkomsten volgen ook in hoge mate de inflatie. Dat lezen we toch in het begrotingsadvies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De uitgaven volgen de inflatie veel minder, omdat heel wat uitgavenstromen losgekoppeld zijn van de inflatie: ze worden niet, gedeeltelijk of volgens een ad hoc mechanisme geïndexeerd.

De 'Vlaamse deflator' is een parameter die toelaat om die ont koppeling tussen stijging van de middelen en van de uitgaven te kwantificeren. Ik begrijp dat die deflator gedefinieerd wordt als de automatische procentuele stijging van de uitgaven, bij ongewijzigd beleid, ten gevolge van een stijging van de middelen zuiver ten gevolge van een inflatie van 2 procent. Hoe lager die deflator, hoe meer zuurstof of beleidsruimte de inflatie in de begroting brengt.

Die deflator is variabel in de tijd: hij hangt af van het geheel van de politieke keuzes die worden gemaakt rond structurele mechanismen voor niet-, onder- of ad hoc indexering van uitgaven, en natuurlijk ook van het relatieve gewicht van die uitgaven in de begroting. Een voorbeeld, niet uit de lucht gegrepen, we hebben het ook besproken bij de septemberverklaring: de regering heeft recent besloten om de toelagen van het groeipakket voortaan jaarlijks met 2 procent te indexeren in plaats van met 1 procent. Die ingreep heeft een opwaarts effect op de deflator.

In een bericht dat op 29 september – de dag van de septemberverklaring – gepubliceerd werd op de webpagina van het Departement Financiën en Begroting lezen we, het is een letterlijk citaat: 'Bij een inflatie van 2 procent bedraagt de Vlaamse deflator 1,35 procent. Het gevolg daarvan is dat de structurele, trendmatige groei van de genormeerde uitgaven kan worden verhoogd met een prijseffect van 0,65 procentpunten, indien de gemiddelde deflator 2 procent bedraagt. De aldus bekomen reële groeivoet geeft aan wat beschikbaar is boven op de feitelijke indexeringsmechanismen.'

De SERV vermeldde in het begrotingsadvies van deze zomer andere cijfers wat betreft de deflator. Ik citeer uit het SERV-advies: 'Er wordt geraamd dat de Vlaamse uitgaven zouden stijgen met 1,16 procent bij een verwachte gemiddelde stijging van de gezondheidsindex (GZI) met 2 procent, indien de werkingskredieten

niet geïndexeerd worden. Indien de werkingskredieten wel worden geïndexeerd stijgen de uitgaven met 1,29 procent.'

In de presentatie 'Blauwdruk uitgavennorm' die in deze commissie werd gegeven op 27 oktober 2020 lezen we: 'Vlaamse deflator = $0.60 * GZI$ '. Bij een stijging van de gezondheidsindex met 2 procent zouden de uitgaven volgens die presentatie dus stijgen met 1,2 procent.

U voelt het. Het wordt een beetje een kakofonie van cijfers. Het is me niet meer helemaal duidelijk: 1,16 procent, 1,2 procent, 1,29 procent, 1,35 procent ... Maar de deflator is sowieso variabel in de tijd. Zoals reeds gezegd hangt de waarde af van de geldende politieke afspraken rond structurele indexeringsmechanismen, en die variëren natuurlijk ook in de tijd. De inflatie is momenteel torenhoog. De presentatie 'Blauwdruk uitgavennorm', die ik al vermeldde, suggereert een vorm van lineaire 'schaalbaarheid': ten gevolge van een inflatie van 10 procent – vijfmaal 2 procent – zouden de uitgaven moeten stijgen met vijfmaal de deflator bij een inflatie van 2 procent. Zo lees ik in elk geval die formule die in die presentatie vervat zat.

Om toch wat helderheid te verkrijgen, minister, heb ik volgende vragen voor u. Wat is op dit moment de precieze waarde van de Vlaamse deflator bij 2 procent inflatie? Op welke manier is die veranderd na de recente begrotingsbesprekingen? Een tweede vraag: kunt u ons aangeven hoe die Vlaamse deflator – bij 2 procent inflatie – de voorbije 10 jaar precies is geëvolueerd in de tijd, op jaarbasis bijvoorbeeld? Ten derde: op het eerste gezicht werkt het mechanisme van de deflator misschien redelijk in normale tijden, maar blijkt hij – dat is althans mijn lezing – niet erg robuust in tijden van buitengewone inflatie. Deelt u die analyse? Indien ja, op welke manier wordt daar dan precies rekening mee gehouden – bij het bepalen van de beleidsruimte voor de begrotingsopmaak, maar ook in de lopende werkzaamheden rond de Vlaamse uitgavennorm?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Bedankt, mijnheer Rzoska, voor uw inderdaad iets technische vraag. Ik probeer het u haarfijn uit te leggen.

De Vlaamse deflator drukt, op basis van de geldende indexeringsmechanismen, de gevoeligheid uit van de Vlaamse uitgaven voor een veronderstelde wijziging van het prijspeil met 2 procent. Hij volgt daarvoor de gezondheidsindex. Zoals u zelf terecht stelt, varieert de deflator in de tijd in functie van de inflatie zelf, maar ook door de toegepaste indexeringsmechanismen op de uitgaven. De variabiliteit in functie van de hoogte van de inflatie vangen we op door de Vlaamse deflator uit te drukken bij een inflatie van 2 procent. Als de indexeringsmechanismen wijzigen, wijzigt ook de deflator.

Bij de berekening van de Vlaamse deflator maakt het departement een onderscheid tussen de deflator in de periode 2023-2024 en 2025-2027. Deze legislatuur is er namelijk een niet-indexatie van de werkingsmiddelen van toepassing, waardoor de deflator lager ligt en je voor die jaren dus een hoger toegelaten reële uitgavengroei krijgt. Dat is het punt: het is niet alleen afhankelijk van de tijd, maar het is ook afhankelijk van welk indexeringsmechanisme je gebruikt. Het is aan een volgende Vlaamse Regering om te beslissen of ze die keuze verderzet.

In de blauwdruk werd de deflator voor een eerste keer berekend, en die bedroeg toen 1,2 procent. Eind vorig jaar werd de deflator herberekend en kwam men toen uit op 1,16 procent, bij een inflatie van 2 procent, in het scenario van niet-indexatie van de werkingsmiddelen. Indien de werkingsmiddelen opnieuw geïndexeerd worden, heeft dit een opwaarts effect op de deflator van 0,13 procentpunt en zou de deflator dus 1,29 procent bedragen. Dat zijn de cijfers die de SERV overneemt in zijn advies.

Daarnaast zijn er een aantal grote uitgavenposten die een vaste jaarlijkse index-component kennen onafhankelijk van de hoogte van de jaarlijkse inflatie, zoals het groeipakket en het gemeentefonds.

Bij een veronderstelde inflatiecomponent van 1 procent bij het groeipakket en 1,5 procent bij het gemeentefonds bedraagt de Vlaamse deflator 1,35 procent in het scenario van niet-indexatie van de werkingsmiddelen. Uw stelling dat de deflator zal toenemen door het groeipakket opnieuw met 2 procent te indexeren onderschrijf ik dus volledig.

Ik kom bij uw tweede vraag. Het is niet zo dat uit de historische begrotingsdocumenten eenvoudig een selectie van uitgaven kan worden getrokken. Daarom gaan we niet terug in de tijd met historische berekeningen, maar kijk ik vooruit. Wat niet wegneemt dat ik graag inzoom op de werking van de Vlaamse deflator.

Wat uw derde vraag betreft: de deflator is een indicator van de sensitiviteit van de Vlaamse uitgaven voor inflatie. Het is een maatstaf voor inflatiegevoeligheid en geen mechanisme. Als maatstaf is het zeer robuust. De deflator meet op een objectieve manier de gevoeligheid van de uitgaven voor inflatie op basis van de geldende indexeringsmechanismen. Ik denk dat het punt daar zit, in alle eerlijkheid: welk geldend indexeringsmechanisme je gebruikt. Ik deel uw mening derhalve niet over de niet-robustheid van de deflator.

In de verdere uitwerking van de uitgavennorm – waarover we deze middag trouwens nog een overleg gehad hebben – dient er derhalve niet bijkomend verfijnd te worden in geval van abnormaal hoge inflatie. Ik wil dit duiden door kort in te zoomen op de werking van de uitgavennorm.

De normering gebeurt in drie verschillende stappen. De eerste stap betreft de gemiddelde nominale groei van de ontvangsten. In stap 1 wordt de evolutie van de ontvangsten geraamd op basis van een gemiddelde reële bbp-groei, op basis van het huidige jaar, de vijf voorgaande en de vier komende – $t-5$ tot $t+4$ –, een verwachte gemiddelde inflatie op basis van de consumptieprijsindex (CPI) dit jaar en de vier komende – t en $t+4$ – en andere relevante parameters. De aldus bekomen groeivoet geldt in principe voor vijf jaar, de duur van een legislatuur, maar wordt, tezamen met de deflator, halverwege de legislatuur herzien. Hoge inflatie wordt dus vertaald in een hoge nominale groei van de ontvangsten. Dat is dus de eerste stap.

De tweede stap betreft de gemiddelde reële groei van de uitgaven. Van deze nominale groei trekken we de deflator af om tot een toegelaten reële uitgavengroei te komen. In tijden van hoge inflatie doch niet-indexatie van de werkingsmiddelen en lage deflator, resulteert dit dus in een hoge toegelaten reële uitgavengroei.

De derde stap betreft de toegestane nominale groei van de uitgaven. Boven op de toegestane reële groei worden de benodigde indexkredieten toegekend, op basis van de geldende indexeringsmechanismen – dus de afspraken die men daarrond gemaakt heeft. Het resultaat van stap 3 is de toegestane nominale uitgavengroei-voet voor het komende begrotingsjaar.

Het is dus zeker niet zo dat de deflator leidt tot minder beleidsruimte, integendeel. Een lagere deflator zorgt ervoor dat de trendmatige groei van de genormeerde uitgaven kan worden verhoogd met een prijseffect, namelijk het verschil tussen de verwachte gezondheidszorgindex en de Vlaamse deflator.

De werkelijk benodigde indexkredieten voor het op basis van de geldende indexeringsmechanismen honoreren van de verwachte inflatie voor het betrokken begrotingsjaar worden jaarlijks gehonoreerd via de toegestane nominale uitgavengroei. Dat was de derde stap in het construeren van onze uitgavennorm.

De niet-indexatie van de werkingsmiddelen en derhalve lagere deflator resulteert ook in een hogere toegelaten reële uitgavengroei. Binnen deze hogere toegelaten reële groei kan dan gericht beleid worden gevoerd ter compensatie van de niet-indexatie van bepaalde werkingsmiddelen. Dat is de meest heldere manier om het toe te lichten.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is mij al iets duidelijker hoe het systeem werkt. We hadden wel degelijk de indruk gekregen, maar u zegt dat het wat u betreft geen mechanisme maar een maatstaf is. Door de manier waarop het in die blauwdruk uitgavennorm stond, gezien de formule die daar wordt gehanteerd, leek of lijkt het alvast alsof het een mechanisme is en geen maatstaf.

Minister, het is goed dat u zegt dat u vandaag overleg hebt gehad over de uitgavennorm. Voorzitter, het lijkt me niet slecht om met de commissie Koen Algoet nog eens uit te nodigen voor een gedachtewisseling over de stand van zaken van die uitgavennorm. Wat mij betreft, is het belangrijk – en dat was de achtergrond waarom ik daar zicht op wilde krijgen – dat we de beleidsruimte zeer goed inschatten en niet onderschatten. En dan komen we natuurlijk weer bij de discussie over de Septemberverklaring. Ik vermoed dat we die ook zullen hebben bij de begroting. Op het moment dat je de beleidsruimte goed kunt inschatten, kun je ook bepaalde investeringen die sowieso nodig zullen zijn in klimaat, onderwijs of welzijn enzovoort, beter onderbouwen op het moment dat je heel zorgvuldig zicht krijgt op die beleidsruimte.

Waarom lijkt het mij interessant om daar toch nog eens een gedachtewisseling over te houden? Wij zijn absoluut geen tegenstander van die uitgavennorm, minister, want we bekijken dat met een open vizier. Maar het leek ons dat daar een bijna recht evenredig verband was tussen aan de ene kant de uitgavennorm en dan die deflator, dat het bijna maal vijf was als je kijkt naar de huidige inflatie. Daarover willen we graag duidelijkheid hebben. Voorzitter, om daar zicht op te krijgen, is het misschien niet slecht dat de commissie nog eens kan kijken naar de voortgang van het dossier uitgavennorm.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Mijnheer Rzoska, ik dank u voor de interessante, eerder technische vraag. Ik zal het antwoord van de minister nog eens rustig nalezen, om het in al zijn finesses te begrijpen. We doen er inderdaad goed aan om dat instrument verder te bespreken. Ik ga graag in op uw suggestie om daarover een gedachtewisseling te houden.

In het kader van de uitgavennorm speelt die deflator toch wel een belangrijke rol. Na het nalezen van het antwoord van de minister zal dat misschien helderder zijn voor mij, maar voor mij was het nog niet zo duidelijk of we die dan zowel bij de begrotingsopmaak als bij de begrotingsaanpassing licht moeten herbekijken. Je wilt namelijk inspelen op die macro-economische parameters en die zo juist mogelijk inschatten. Maar de vraag is natuurlijk wanneer je dat dan precies in rekening moet nemen. Wacht je tot je de meeste informatie hebt over hoeveel keer je bijvoorbeeld de spilindex zult overschrijden op jaarbasis? Ga je dan verder met die informatie? Of neem je dat redelijk vroeg in de oefening en bouw je daar het hele traject op? Dat is nog voer voor verdere discussie.

We hebben al een aantal keer het debat gevoerd over of wij met deze Vlaamse Regering geld zitten op te potten en niet teruggeven aan de burger. Maar als je er het centenboekje op naslaat, merk je dat er naast de gestegen uitgaven door inflatie ook heel wat extra uitgaven zijn en dat die zogenaamde vrije beleidsruimte wel degelijk helemaal is teruggegeven aan de burger. Daarover kan er alleszins

geen discussie zijn. Maar hoe we in de toekomst met die uitgavennorm zullen omgaan, is wel nog voer voor een verder debat.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Met groot enthousiasme! Bedankt voor de zeer interessante vraag. Ik zou van de gelegenheid willen gebruikmaken, om ook een beetje de keerzijde hiervan aan te kaarten: het effect van de inflatie op de inkomsten. We hebben het een tijdje geleden al gehad over hoe de mensen, gemiddeld genomen, meer erfbelasting zullen betalen, omdat de tariefschalen waaronder zij vallen, niet worden aangepast aan de inflatie. Ik heb gevraagd of u kon onderzoeken wat u daaraan kon doen. Ik neem aan dat u en uw partij daar grote fan van zijn, want ik zie niet anders dan dat er op federaal niveau gepleit wordt om wel een aanpassing te doen van de tariefschalen op de personenbelasting. Ik vermoed dus dat u daar ook op Vlaams niveau aandacht voor zult hebben.

Er zijn trouwens ook heel wat andere inkomsten, ik denk bijvoorbeeld aan de verkeersbelastingen. Daar is er een effect van om en bij de 9 procent door de stijgende inflatie, waardoor mensen effectief boven wat ze al aan belastingen betalen op Vlaams niveau, door de inflatie meer zullen betalen. Dat is een beetje raar, aangezien we vanwege ons financieringssysteem in Vlaanderen heel wat extra inkomsten krijgen door die inflatie. Mijn vraag – en als u daar vandaag geen antwoord op hebt, dan kunnen we dat eventueel meenemen in de gedachtewisseling met bijvoorbeeld de heer Algoet – is: hebt u een onderzoek, hebt u aandacht en zult u eventueel aanpassingen doen aan de inkomsten naar aanleiding van de stijgende inflatie?

De voorzitter: Dit is redelijk off topic, maar goed.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ja, het heeft er weinig mee te maken, maar ik zal erop antwoorden, geen probleem.

Eerst kom ik terug op de uitgavennorm en de deflator. Ik geef het u even mee in mijn eigen woorden, mocht dat het iets duidelijker maken. Wat wil je doen met die uitgavennorm? Dat betekent dat men de uitgaven een beetje proactief wil afstemmen op de inkomsten. Dan heb je het probleem dat je inkomsten geïndexeerd worden, maar dat je dat niet, of niet volledig, hebt langs de uitgavenkant. Op een of andere manier moet je dus die indexatie, die inflatie, daaruit halen. Dat is die deflator. Maar die is natuurlijk afhankelijk van – eerst en vooral – de inflatie, uiteraard. Daarom zetten we die af tegen die 2 procent. Dat was in de vraagstelling ook al gezegd. Het tweede waar je op moet letten, is het indexatiemechanisme dat je dan hebt afgesproken. Wij hebben nu al een tijdje de niet-indexatie van de werkingmiddelen. Dat heeft ook effect. Dat moet je dus ook neutraliseren om de uitgavennorm te kunnen berekenen. Ik denk dat dat heel eenvoudig – in mensentaal – uw vraag en het antwoord daarop toelicht.

Voor mij is het geen enkel probleem om hiervoor Koen Algoet te vragen, of – zoals gepland, eigenlijk – dat we dat in een meerjarenraming bespreken, want dat was, denk ik, de afspraak die we hadden. De technische kant en zo, daar zijn zeker mensen die dat beter kunnen toelichten dan ik. Of je daar meer van zult begrijpen als Koen het uitlegt, dat weet ik niet, en dat zeg ik met alle respect, voor alle duidelijkheid. Maar dat laat ik aan u, daar zal ik me niet over uitspreken.

We zullen die uitgavennorm daar bespreken, mijnheer Coel. Maar het idee is om dat te doen per legislatuur, omdat je bij de start van je legislatuur bepaalde keuzes maakt. Dat zal een democratisch samengestelde coalitie zijn, die bepaalde accenten wil leggen, en op basis daarvan zal dat pad uitgestippeld worden. En dan kun

je ergens midden in de legislatuur gaan bekijken in welke mate je parameters dan gewijzigd zijn, en zien dat je sommige van die zaken moet herberekenen.

Dan was er de laatste vraag, van de heer Vande Reyde. Er is eerst en vooral een fundamenteel verschil tussen de drie belastingen die u genoemd hebt. Bij de inkomstenbelasting zit je natuurlijk met belastingschalen die, door inflatie, zorgen voor een sluipende belastingverhoging. Dat zijn de inkomsten, dat is wat mensen jaarlijks binnenkrijgen. Je ziet dat heel duidelijk in een internationale vergelijking, want heel veel landen werken met dergelijke belastingschalen. Meestal is dat een trap die een beetje zo gaat. Bij ons gaat die heel steil. Daar zijn duidelijke grafiekes van terug te vinden op Twitter. Ik denk dat ik er nog eentje zitten heb waar je heel duidelijk ziet dat daar eigenlijk een sluipende belastingverhoging in zit. Dat gaat over de inkomstenbelasting, en daar loopt inderdaad een discussie over in het federaal parlement.

Ten tweede: wat betreft de erfenisrechten heb je dat voor een deel ook. Daar gaat het voornamelijk over de waarde van een woning en dergelijke meer. Die waarde is de laatste tijd gestegen, en je zit zeer snel in een hogere categorie. Maar er is de laatste jaren een evolutie geweest, ook door mijn voorgangers, mevrouw Turtelboom en dergelijke meer. Dat is ook wat ik geantwoord heb op uw vraag om uitleg van een paar weken geleden. Je hebt daar hetzelfde effect van die belastingschalen, maar het is geneutraliseerd door de tariefverlagingen die we de laatste jaren gedaan hebben, onder andere een tarief van 80 procent of zo dat we teruggebracht hebben naar 50 procent of zo. De eigenlijke belastingdruk stijgt daar niet mee. Dat is natuurlijk het grote verschil.

Ten derde: de verkeersbelasting. Dat begrijp ik niet. Ja, mensen betalen nominaal natuurlijk meer, maar er zit enkel een indexatie op. Ik begrijp niet dat je zou zeggen dat daar een belastingverhoging op zit. Neen, het is wel gekoppeld aan de levensduurte, dat wel, maar het is geen belastingverhoging. Het is alleen een nominale belastingverhoging, maar reëel blijft het tarief hetzelfde. Tenzij je dat anders ziet, maar goed.

Tot daar de toelichting over de drie verschillende soorten belasting. De logica daarachter is niet geheel dezelfde. Dan kan je niet concluderen bij de verkeersbelasting, en al zeker niet bij de erfenisrechten, dat je met een stijgende belasting zit, of een sluipende belastingverhoging, want dat is door die tariefverlagingen niet het geval.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de samenstelling, agenda en werkzaamheden van het schuldcomité – 344 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): De voorbije jaren is de Vlaamse geconsolideerde schuld helaas toegenomen. Dat is geen nieuws en de oorzaken zijn bekend – we zullen het er straks ook nog over hebben.

Er is aangekondigd om het schuldbeleid in de toekomst op een meer wetenschappelijk onderbouwde manier uit te tekenen. Daarvoor wordt een schuldcomité opgericht – of het is al opgericht, want de laatste keer dat ik om een stand van zaken vroeg, zei u dat de start ervan in de zomer zou zijn. De bedoeling van dat schuldcomité zou zijn om met verschillende experts ter zake, experts van buiten de

Vlaamse administratie, advies te geven over hoe we die stijgende schuld en rentelasten het beste aanpakken in de toekomst.

Aangezien de start normaal gezien voorbij de zomer was, heb ik de volgende vragen.

Is het schuldcomité inmiddels van start gegaan en samengesteld? Welke experts werden aangesteld? Op basis van welke criteria zijn die mensen gekozen?

Kwam dit comité inmiddels reeds bijeen? Hoe zullen de werkzaamheden verder verlopen, periodiek of naargelang de budgettaire situatie?

Welke topics zullen prioritair worden onderzocht?

Ik had nog een vraag die misschien te concreet is om daar nu conclusies uit te trekken, maar in de commissie Financiën van 17 mei verwees u zelf naar de effectivering van schuld als mogelijke topic. Is dat al besproken? Is het verpakken van schuld in verschillende producten voor u een reële optie? Welke schulden kunnen hiervoor in aanmerking komen? Zijn er in dat opzicht al pistes onderzocht of zullen er pistes onderzocht worden in het schuldcomité?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Het schuldcomité is samengesteld en bestaat uit een mix van drie academici vertrouwd met publieke financiën en drie financiële experts. Het secretariaat wordt waargenomen door het Departement Financiën en Begroting.

Het schuldcomité is reeds bijeengekomen op 23 juni 2022 – twee dagen na de start van de zomer – en 12 oktober 2022. De eerste vergadering was ter kennismaking en was inleidend bedoeld, met de presentatie van ons kas-, schuld- en waarborgrapport.

In navolging van de aanbevelingen van de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH) is de samenstelling van onze overheidsschuld een belangrijk aandachtspunt, vooral dan de verhouding tussen kort- en langlopende leningen, ook in het kader van de toekomstige financieringsbehoeften. De komende meerjarenraming wordt daarom op vraag van de leden een agendapunt. Ook issues in verband met de optimalisatie van onze schuld – de verkoop van participaties, effectivering en dergelijke – zullen aan bod komen. Het staat de leden uiteraard ook vrij om zelf agendapunten aan te brengen; daar rekenen we ook op, dat ze zelf ook ideeën aandragen met betrekking tot onze schuld.

De piste van effectivering is kort aan bod gekomen op het schuldcomité van 23 juni 2022. Er is een korte uiteenzetting gegeven, waarna verschillende leden in een eerste reactie geen voorstander waren van effectivering, gelet op de bijkomende spread die hiervoor zal moeten worden betaald. Dat is voor alle duidelijkheid een eerste reactie geweest, maar het idee zal nog van naderbij bekeken worden om alle ins en outs ervan te kennen.

Het is ook iets wat je zelf heel gemakkelijk kunt afwegen. Enerzijds heb je een schuldverlichting – welk voordeel levert dat ons op? –, anderzijds heb je een minderinkomst op de begroting. Die twee zaken moet je tegen elkaar afzetten. Dat kan positief zijn als je schuld heel groot is, omdat dat sterk doorweegt, maar op een moment dat de schuld nog behapbaar is, is het misschien niet zo verstandig om de inkomsten op te geven. Dat is de afweging in heel grote lijnen. In elk geval, we hebben gevraagd om dat toch eens van naderbij te bekijken.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Het is een goede zaak dat er over zulke topics wordt nagedacht.

Ik heb enkele kleine bijkomende vragen.

Eén, kunnen we op de een of andere manier op de hoogte gehouden worden van wat er door wie gezegd wordt in dat comité? Via notulen of een stand van zaken bijvoorbeeld? Het lijkt me wel interessant te weten hoe die adviseurs naar de zaken kijken en wat daarvan effectief in beleid meegenomen wordt.

Twee, u weet dat we de drempel van de schuldnorm momenteel overschrijden. Zal de schuldnorm ook worden voorgelegd ter beoordeling, meer bepaald het pad dat we moeten bewandelen om terug te keren naar die schuldnorm?

Wat de effectisering betreft, ben ik ermee akkoord dat dat natuurlijk een voordeel moet hebben. Het voordeel is dat je je risico kunt spreiden. En je betaalt daar inderdaad een bepaalde prijs voor. Misschien – maar dat is puur intuïtief ingegeven – zou het een interessant instrument kunnen zijn voor het domein van de sociale huisvesting, omdat het issue van schuld daar ook speelt. In alles wat met vastgoed te maken heeft, is dat wel couranter.

En dan heb ik nog een laatste vraag. Gaat u misschien ook kijken om uit bepaalde participaties te stappen? Onder andere de Gimv wordt dan traditioneel naar boven gehaald als een mogelijk pad waarin onze participatie van de hand gedaan kan worden. Of zijn dat topics die geen deel uitmaken van dat schuldcomité?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt voor deze interessante vraag, collega Vande Reyde.

Ik wil nog een invalshoek toevoegen. De heer Vande Reyde had het over de effectisering van de schuld, maar op 17 mei gaf u aan, minister, dat schuldovernames bij vrijwillige fusies van gemeentebesturen een mogelijk topic is. Ik heb u daarover ook een schriftelijke vraag gesteld. U antwoordde daarop dat de schulden worden overgenomen op dezelfde contractuele voorwaarden als tussen de bank en de lokale besturen waren afgesproken. Daar zijn natuurlijk een aantal risico's aan verbonden, want je weet niet in welke periode en tegen welke voorwaarden die leningen zijn afgesloten. Om die risico's goed te bewaken, denkt u dat het schuldcomité daar ook een advies rond zou kunnen uitbrengen. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel voor de bijkomende vragen.

Mijnheer Vande Reyde, eerst en vooral: ik denk echt niet dat het een goed idee zou zijn om wie wat zegt in dat comité naar buiten te brengen. Ik ga ervan uit dat iedereen daar zijn gedacht moet kunnen zeggen. Zij dragen geen politieke verantwoordelijkheid; ik moet dat tegenover u verantwoorden. Dat is het basisprincipe. Anders krijg je vreemde toestanden, waarbij niemand nog zijn gedacht durft te zeggen.

Wat die schuldnorm betreft: als zij de nood voelen om daar een mening rond te formuleren, dan zullen wij daar zeker naar luisteren, zeker, maar op dat vlak is vooral het begrotingstraject van belang en dat is nog altijd een politieke afweging: wat jullie ons opleggen.

Over die effectisering: het is inderdaad in het kader van sociale woningen dat ik dat idee ter sprake gebracht heb, maar dan wel met een heel grote slag om de arm, namelijk dat je goed moet afwegen wat daarvan de voor- en nadelen zijn. U zegt dat dat bij vastgoed zeer veel gebeurt, wat klopt, maar meestal gaat het dan om een situatie waarbij men zeer snel cash nodig heeft, als er een cashflowprobleem is. Dat is in dezen niet noodzakelijk het geval. Maar goed, als de rentes zouden oplopen en heel hoog zouden worden, kan schuldafbouw een goede reden zijn om die te gaan

verkopen. De goedkopere leningen die we dan zouden hebben, zouden het nadeel van die stijgende rente kunnen opheffen. Nu, voor zover ik weet, zitten we nog niet in zo'n situatie. Maar het comité moet zich daarover buigen.

Wat we zouden kunnen doen inzake participaties, daar doe ik geen uitspraken over. Dat lijkt mij heel onverstandig.

Wat de gemeenten betreft: we weten uit het verleden dat gemeenten wel goed weten welke lening ze doorgeven, maar het gaat wel over een beperkt bedrag: 200 miljoen euro op een totaal van 36 miljard euro. Het risico is in die zin dus beperkt. Natuurlijk kijken we die voorwaarden en dergelijke wel na, opdat we ons eigen huis niet zouden moeten afstaan als het zou mislopen – om het zo te zeggen –, al denk ik niet dat gemeenten zo ver zouden gaan. Dit om maar te zeggen dat we zulke dingen wel eens doorlezen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Wat dat laatste betreft: als u onze schuld wilt overnemen, dan kunt u veel mee overnemen, geen probleem.

Ik wil nog twee dingen meegeven.

Wat de transparantie betreft: het is inderdaad niet de bedoeling om te weten wie wat en uit welke invalshoek gezegd heeft, maar bijvoorbeeld van het relancecomité hebben we indertijd ook altijd een stand van zaken gekregen. Voor alle duidelijkheid: dat is niet om er kritisch over te zijn, maar om er zelf uit te leren, om te leren uit wat mensen zeggen die niet actief zijn binnen de Vlaamse overheid of die dat met een ander petje op bekijken. Dat kan heel leerrijk zijn om ons werk hier in de commissie, en daarbuiten, te stofferen. Denk er misschien eens over na in welke vorm u de conclusies zou kunnen presenteren.

Wat de effectisering betreft, begrijp ik uw bezorgdheid over de mogelijke risico's, maar ik vind het wel goed dat u er binnen uw eigen bevoegdheden over nadenkt, over de risico's, over de voordelen, over de mogelijkheid om daarmee onze beleidsmarginen toch wat te vergroten. Ik zou zeggen: denk daar zeker goed over na.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.